

B.A./Part-II/Hons/SANA-III/2016

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours PART-II Examinations, 2016

SANSKRIT-HONOURS

Paper-SANA-III

Time Allotted: 4 Hours

Full Marks: 100

The figures in the margin indicate full marks. Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.

Unit-I

[Marks - 10]

1. Define and illustrate any *one* from the following : 5
विभावना, रूपक।
2. Name and explain the figures of speech in any *one* from the following verses: 5
 - (a) असमाप्तजिगीषस्य स्त्रीचिन्ता का मनस्विनः।
अनाक्रम्य जगत्कृत्स्नं नो सन्ध्यां भजते रविः॥
 - (b) इदं किलाव्याजमनोहरं वपुस्तपःक्षमं साधयितुं य इच्छति।
ध्रुवं स नीलोत्पलपत्रधारया शमीलतां छेत्तुमृषिर्व्यवसति॥

Unit-II

[Marks - 35]

3. Write a critical note on the literary style of Bhāravi. 12
OR
Give a vivid description of the plights faced by Pāṇḍavas while dwelling in forest as revealed by Draupadī. Add a note on the literary beauty of her speech. 8+4

4. Translate into Bengali / English any *two* from the following: 5×2 = 10
- (a) अबन्ध्यकोपस्य विहन्तुरापदां भवन्ति वश्याः स्वयमेव देहिनः।
अमर्षशून्येन जनस्य जन्तुना न जातहार्देन न विद्विषादरः॥
- (b) पुरःसरा धामवतां यशोधनाः सुदुःसहं प्राप्य निकारमीदृशम्।
भवादृशाश्चेदधिकुर्वते रतिं निराश्रया हन्त हता मनस्विता॥
- (c) निरत्ययं साम न दानवर्जितं न भूरि दानं विरहय्य सत्क्रियाम्।
प्रवर्त्तते तस्य विशेषशालिनी गुणानुरोधेन विना न सत्क्रिया॥
- (d) सखीनिव प्रीतियुजोऽनुजीविनः समानमानान् सुहृदश्च बन्धुभिः।
स सन्ततं दर्शयते गतस्मयः कृताधिपत्यामिव साधु बन्धुताम्॥
5. Explain in *Sanskrit* any *one* from the following : 8
- (a) क्रियासु युक्तैर्नृप! चारचक्षुषो- न वञ्चनीयाः प्रभवोऽनुजीविभिः।
अतोऽर्हसि क्षन्तुमसाधु साधु वा- हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः॥
- (b) कृतारिषड्वर्गजयेन मानवी-मगम्यरूपां पदवीं प्रपित्सुना।
विभज्य नक्तन्दिवमस्ततन्द्रिणा-वितन्यते तेन नयेन पौरुषम्॥
6. (a) Name and expound the *Samāsa* of अबन्ध्यकोपस्य in 4(a) 2
or चारचक्षुषः in 5(a).
- (b) Account for the case-ending in जन्तुना in 4(a) 2
or नयेन in 5(b).
- (c) Derive the word दुर्लभम् in 5(a) or बन्धुताम् in 4(d). 1

Unit-III

[Marks - 35]

7. Critically analyse the literary beauty of *Kālidāsa's* style as revealed in the Canto-I of *Raghuvamśa*. 12

OR

- Give a vivid description of the scenic beauty stretched along the roads travelled by the King *Dilīpa* with Queen *Sudakṣiṇā* to reach the hermitage of Sage *Vaśiṣṭha*. 12
8. Translate into Bengali / English any *two* of the following verses: 5×2 = 10
- (a) सेकान्ते मुनिकन्याभिस्तत्क्षणोज्झितवृक्षकम्।
विश्वासाय विहङ्गानामालवालाम्बुपायिनाम्॥
- (b) द्वेष्योऽपि सम्मतः शिष्टस्तस्यार्तस्य यथौषधम्।
त्याज्यो दुष्टः प्रियोऽप्यासीदङ्गुलीवोरगक्षता॥
- (c) दुदोह गां स यज्ञाय शस्याय मघवा दिवम्।
सम्पद्विनिमयेनोभौ दधतुर्भुवनद्वयम्॥
- (d) सत्यामपि तपःसिद्धौ नियमापेक्षया मुनिः।
कल्पवित् कल्पयामास वन्यामेवास्य संविधाम्॥
9. Explain in *Sanskrit* any *one* from the following: 8
- (a) ज्ञाने भौनं क्षमा शक्तौ त्यागे श्लाघाविपर्ययः।
गुणा गुणानुबन्धित्वात्तस्य सप्रसवा इव॥
- (b) भीमकान्तैर्नृपगुणैः स बभूवोपजीविनाम्।
अधृष्यश्चाभिगम्यश्च यादोरत्नैरिवार्णवः॥
10. (a) Name and expound the *Samāsa* of भीमकान्तैः in 9(b) or आलवालाम्बुपायिनाम् in 8(a). 2
- (b) Account for the case ending in नृपगुणैः in 9(b) or विश्वासाय in 8(a). 2
- (c) Derive बभूव in 9(b) or त्याज्यः in 8(b). 1

Unit-IV

[Marks - 20]

11. Critically estimate Śiśupālavadhā as a Mahākāvya. 9

OR

Throw light on the activities of Śísupāla in his previous births.

12. Translate into Bengali or English any *one* from the following verses: 4

- (i) (a) विलोकनेनैव तवामुना मुने कृतः कृतार्थोऽस्मि निबर्हितांहसा।
तथापि शुश्रूषुरहं गरीयसीर्गिरोऽथवा श्रेयसि केन वा तृप्यते॥
- (b) पतत्पतङ्गप्रतिमस्तपोनिधिः पुरोऽस्य यावन्न भुवि व्यलीयत।
गिरेस्तडित्वानिव तावदुच्यकैर्जवेन पीठादुदतिष्ठदच्युतः॥

OR

- (ii) Write short note on Kuvera and Śrīkāvya as found in Śísupālavadhā. 2×2

OR

- (iii) (a) Name and expound the Samāsa in तपोनिधि in 12 i(a) or
अच्युतः in 12 i(b).
- (b) Account for the case ending in जवेन in 12 i(b) or
श्रेयसि in 12 i(a).
- (c) Derive शुश्रूषु in 12 i(a) or उदतिष्ठत् in 12 i(b).
13. Explain in *Sanskrit* with reference to context any *one* from the following : 7
- (a) उदासितारं निगृहीतमानसैर्गृहीतमध्यात्मदृशा कथञ्चन।
बहिर्विकारं प्रकृतेः पृथग्विदुः पुरातनं त्वां पुरुषं पुराविदः॥
- (b) नवानधोऽधो बृहतः पयोधरान् समूढकर्पूरपरागपाण्डुरम्।
क्षणं क्षणोत्क्षिप्तगजेन्द्रकृत्तिना स्फुटोपमं भूतिसितेन शम्युना॥